

საგაკვეთილო პროცესის გამოწვევები
დისტანციური სწავლების პროცესში
საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო
სკოლებში

ქეთევან ჭკუასელი
თეონა აბრამიშვილი
თეონა მორჩილაძე

ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ფსიქოლოგიისა და განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტი

1. დისტანციურ სწავლებაზე იძულებითმა გადასვლამ სერიოზული გამოწვევების წინაშე დააყენა მსოფლიოს, და მათ შორის, საქართველოს განათლების სისტემა. განსაკუთრებული სირთულეების წინაშე დადგა საგაკვეთილო პროცესი ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის ყველა საფეხურზე, რაც გამოწვეული იყო არა მხოლოდ ტექნიკური საკითხების მოუგვარებლობით, არამედ სწავლების სრულიად ახალ, მანამდე უცნობ ფორმატზე გადასვლით, რამაც მოულოდნელობების წინაშე დააყენა მასწავლებელთა და მოსწავლეთა ტრადიციული ურთიერთობების ფორმები. შესაბამისად, **წინამდებარე კვლევა აქტუალურია და სიახლეა** ქართული საგანმანათლებლო სივრცისთვის;
2. მასწავლებლის პროფესია საქართველოში რეგულირებადი დარგია, რაც გულისხმობს სახელმწიფოს მიერ მასწავლებლის პროფესიისადმი გარკვეული მოთხოვნების დაწესებას. მოთხოვნები გაწერილია სახელმწიფო დოკუმენტებში - მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტი, დარგობრივ მახასიათებელი, ეროვნულ სასწავლო გეგმა;
3. **კვლევის თეორიულ ეტაპზე** განისაზღვრა კვლევის მიზანი, შესაბამისად, მოთხოვნები საგაკვეთილო პროცესისადმი როგორც პედაგოგიკის მეცნიერების პოზიციიდან, ასევე, წარმოდგენილი სახელმწიფო დოკუმენტების მიხედვით და მოხდა მათი შედარებითი ანალიზი;
4. თეორიული კვლევის საფუძველზე შემუშავდა კვლევის მეთოდოლოგია და კვლევის ინსტრუმენტები. ჩატარდა როგორც **რაოდენობრივი, ისე თვისებრივი კვლევები**, კერძოდ, ინტერვიუ და ფოკუს ჯგუფები. **კვლევის რესპოდენტები** - მასწავლებლები (დაწყებითი, საბაზო და საშუალო საფეხურები); სკოლის დირექტორები; მშობლები;
5. თეორიული კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ:
 - ⌋ პედაგოგიკის მეცნიერება მასწავლებლის პროფესიულ მახასიათებლებს ხედავს სამი კომპონენტის ერთობლიობით - ცოდნა საგანში; მეთოდური მომზადება - ცოდნა პედაგოგიკურ/ფსიქოლოგიური დისციპლინების; პიროვნული თვისებები.
 - ⌋ საქართველოს სახელმწიფო დოკუმენტებში გაწერილი მასწავლებლის პროფესიული მახასიათებლები არ იმეორებს პედაგოგიკის მეცნიერებაში დამკვიდრებულ მოთხოვნებს, მათ შორის აზრობრივი განსხვავებებია;
 - ⌋ სახელმწიფო დოკუმენტებში გაწერილი მოთხოვნები მასწავლებლის პროფესიისადმი არ არის კორელაციაში საქართველოს კვალიფიკაციის ეროვნულ ჩარჩოსთან;
6. ემპირიული კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე, გამოიკვეთა დისტანციური სწავლების პრობლემები საქართველოში, კერძოდ,
 - ⌋ მოსწავლეთა **სოციალური მდგომარეობა** - ყველა მოსწავლეს არ აქვს შესაბამისი ტექნიკა როგორც რეგიონში, ისე დედაქალაქში. განსხვავება

საჯარო და კერძო სკოლებს შორის. შესაბამისად, ძალიან ბევრი მოსწავლე აღმოჩნდა განათლების მიღების მიღმა.

-)] მრავალშვილიანი ოჯახები - ყველა ბავშვს არ აქვს საკუთარი ტექნიკა, ამიტომ მათი გაკვეთილებზე ჩართვა სისტემატიურად ვერ ხერხდება. ზამთარში, იმ ოჯახებში, სადაც ერთი ოთახი თბება მხოლოდ და ოჯახში რამდენიმე მოსწავლეა;
 -)] უკეთეს შემთხვევაში, მოსწავლეების 30% არ ან ვერ ესწრებოდა დისტანციურ გაკვეთილებს;
 -)] ცოცხალი კომუნიკაციის არარსებობა გავლენას ახდენს განათლების ხარისხზე. ის ბავშვებიც კი, ვინც ესწრებიან, სრულად ვერ ახდენენ ადაპტირებას აღნიშნულ რეჟიმთან - მოსწავლეებთან უკუკავშირის პრობლემები, დროის ფაქტორი;
 -)] ტექნიკური და პროგრამული ხარვეზები - ინტერნეტი და მისი ხარისხი;
 -)] მასწავლებელთა და მოსწავლეთა ციფრული კომპეტენციები - ახალი ტექნოლოგიური რეალობა, რომელსაც ათვისება სჭირდება
 -)] სასწავლო პროგრამის სრულად დაფარვის საკითხი - პრაქტიკულად ვერც ერთი საგნის მასწავლებელმა ვერ გაიარა პროგრამა, განსაკუთრებით უჭირთ საბუნებისმეტყველო საგნებს და დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლებს;
 -)] სწავლების მეთოდები და შეფასების სისტემა - მეთოდების არსენალი მწირია, შეფასების სისტემა არაობიექტური - კარგი მოსწავლეები, რომელთაც არ აქვთ ინტერნეტი, გამორთული კამერები;
 -)] ჰიბრიდული სწავლების სირთულეები;
 -)] დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლებისთვის სერიოზული სირთულე აღმოჩნდა იმ უნარების განვითარების ხელშეწყობა, რომელიც დაწყებითი საფეხურის მოსწავლეებისათვისაა დამახასიათებელი - ფიზიკური უნარები, მოსწავლეთა ჯანმრთელობის საკითხი, სოციალური და ემოციური უნარები, კომუნიკაციური უნარები, კითხვის, წერის და მეტყველების უნარები და სხვა.
- ცხადია, ეს ყოველივე სამომავლოდ აისახება სასკოლო და სოციალურ სივრცეებზე;

7. მნიშვნელოვანი საკითხი გამოიკვეთა თვისებრივი კვლევის დროს. საკითხი ეხება მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტს და მასში გაწერილ მოთხოვნებს. სამწუხაროდ, მასწავლებელთა უმრავლესობისთვის არ არის ცნობილი რას ნიშნავს პოზიტიური სასწავლო გარემო, რა იგულისხმება უსაფრთხოებაში, რას ნიშნავს თვითრეგულირებადი ქცევა და როგორ უნდა შეუწყოს მის განვითარებას ხელი და ა.შ. მოკლედ რომ ვთქვათ, ის მოთხოვნები, რასაც სახელმწიფო უყენებს ყველა მასწავლებელს, თავად მასწავლებლებისთვის ბუნდოვანია. სამწუხაროდ, რჩება შთაბეჭდილება, რომ მასწავლებელთა გარკვეული ნაწილი არ იცნობს ეროვნულ სასწავლო გეგმასა და მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტს;

8. ემპირიული კვლევის შედეგად ასევე გამოვლინდა დისტანციური სწავლების გარკვეული დადებითი მხარეები, კერძოდ,

-) დისტანციური სწავლებით გაიზარდა მოსწავლეთა და მასწავლებლების ციფრული კომპეტენციები;
-) დისტანციურმა სწავლებამ გაზარდა მშობელთა ჩართულობა, თუმცა, ზოგიერთ შემთხვევაში, ამ ჩართულობამ გადაამეტა ზღვრებს და იქცა არასასურველ ჩართულობად;
-) იმ ფაქტმა, რომ დისტანციურ გაკვეთილებს მოსწავლის ოჯახის წევრები ისმენდნენ, მასწავლებელთა ნაწილს პროფესიული განვითარების მოტივაცია მისცა. ისინი უფრო ეფექტურად ატარებდნენ გაკვეთილებს, რადგან იცოდნენ, რომ უსმენდნენ;
-) დისტანციური სწავლების წყალობით შეიქმნა უამრავი საგანმანათლებლო რესურსი, რომელთა გამოყენება საკლასო ოთახებშიც შეიძლება.
-) საგანმანათლებლო სივრცემ დისტანციური სწავლებით დაინახა გამოსავალი, თუ როგორ უნდა დაძლიოს დროისა და სივრცის პრობლემები;
-) თითქმის ყველა მასწავლებელმა დადებითი მხარეც დაინახა ამ რთულ პროცესში. მათი აზრით, დისტანციური სწავლებიდან მიღებული გამოცდილება უკვალოდ არ ჩაივლის და ისინი ტრადიციულ საგაკვეთილო პროცესშიც შეძლებენ მის გამოყენებას როგორც დამხმარე ალტერნატიულ საშუალებას;

9. და ბოლოს, მიუხედავად იმისა, რომ თითქოს სახელმწიფომ ყველაფერი გააკეთა იმისათვის, რომ სასწავლო პროცესი არ ჩაშლილიყო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში, და შეიძლება ითქვას, რომ ფორმალურად ასეც იყო, ემპირიული კვლევის შედეგების ანალიზი გვარწმუნებს, რომ ვითარება მაინც უმძიმესია და კონტროლს არ ექვემდებარება, აღარაფერს ვიტყვით სასწავლო პროცესის ხარისხზე. ვფიქრობთ, წელიწადნახევარი საკმარისი დროა იმისთვის, რომ სახელმწიფომ გააანალიზოს არსებული ვითარება და სერიოზული ნაბიჯები გადადგას ვითარების გამოსწორების თვალსაზრისით.

10. კვლევის შედეგების შესაბამისად შემუშავდა რეკომენდაციები.